

Prednost imajo še vedno predvsem študenti

Priložnostno delo Zaposlitvene agencije željam brezposelnih, upokoencev in redno zaposlenih ne morejo ustreči

Kakšno vrsto del lahko opravljajo brezposelni, ki bi si radi čas iskanja zaposlitve olajšali s kratkotrajnim delom? Pa upokoenci, ki bi občasno še radi delali? Ali tisti, ki jim premahehen dohodek ne zadostuje za preživetje? Preverili smo, kako je v Sloveniji urejeno priložnostno delo.

MOJCA FINC

Države priložnostno delo urejajo različno, odvisno od razvitosti družbenega okolja, predvsem pa od razmer, potreb in zgodovinskega razvoja, je povedal Alojz Šket, direktor zaposlitvene agencije Atama.

»V Sloveniji ne vemo, kaj je priložnostno delo. Laže razmišljamo o tem, kaj ni. Po mojem mnenju pod priložnostno delo ne moremo šteti dela s študentsko napotnico, ki traja mesec in več, po osem ur na dan. Prav tako ne dela novinarja, ki po avtorski ali podobni pogodbi vsak dan piše članke ali ustvarja radijske in televizijske prispevke, niti trimesečnega obiranja jagod ...« je našteval Šket.

Kratkotrajno in osebno dopolnilno delo

Zakon o delovnih razmerjih pravi, da morata stranki v primeru obstoja elementov delovnega razmerja (prostovoljna vključitev v organiziran delovni proces delodajalca, nepretrgano delo, delo za plačilo, opravljanje dela po navodilih in pod nadzorom delodajalca) skleniti pogodbo o zaposlitvi.

V nasprotnem primeru – če teh elementov ni – je mogoče sklepati civilne pogodbe po obligacijskem zakoniku (denimo podjemno ali avtorsko pogodbo), ena od možnosti pa je tudi prigrasitev dopolnilne dejavnosti (tako imenovani popoldanski s. p.), so

Po priložnostnem delu povprašujejo tako delodajalci kot delojemalci. Med takšna dela spadajo tudi razna opravila na domu. FOTOGRAFIJI ROMAN ŠIPIČ

pojasnili pri ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

Tudi zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno določa nekatera dela, izjeme, ki ne sodijo v delo na črno. Poleg nujnega in humanitarnega dela sem uvršča še kratkotrajno in osebno dopolnilno delo. **Kratkotrajno delo** je brezplačno opravljanje dela v mikro družbi, zasebnem zavodu ali pri podjetniku z največ desetimi zaposlenimi, opravlja pa ga lahko le zakonec podjetnika ali lastnika družbe oziroma zasebnega zavoda ali oseba, s katero je podjetnik ali lastnik oziroma solastnik gospo-

darske družbe oziroma zasebnega zavoda v sorodu v ravni vrsti do prvega kolena. Treba ga je prijaviti pri upravni enoti, traja pa lahko največ 40 ur na mesec. Delodajalec je dolžan prijaviti delavca v zavarovanje za primer poškodbe pri delu.

Za osebno dopolnilno delo pa se šteje, kadar posameznik opravlja pomoč v gospodinjstvu, nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča ter opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače. V isto kategorijo sodi tudi, kadar posameznik sam izdeluje izdelke domače in umetne obrti, za katere ima ustrezno strokovno mnenje obrtne zbornice. Nabor del je objavljen v pravilniku o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku prigrasitve teh del. Prijava je enostavna in hitra, pravijo na ministrstvu: delo se prigrasilo na upravni enoti, ki osebo vpiše v seznam zavezancev, posameznik pa mora vsake tri mesece davčnemu uradu poročati o prihodu. Letni prihodki iz osebne dopolnilne dela ne smejo preseči letnega zneska minimalne plače iz preteklega leta.

Tako so možnosti del, ki bi jih lahko označili kot priložnostna, predstavili na ministrstvu za delo. In opozorili, da pripravljajo spremembe zakonodaje, ki ureja delovna

razmerja in trg dela: »O konkretnih rešitvah je še prezgodaj govoriti.«

Veliko povpraševanje po priložnostnem delu

Alojz Šket iz Atame meni, da je bil dobra pot ureditve problema predlog zakona o malem delu. »Verjetno nam je zmanjkalo časa in potrpežljivosti, da bi pregledali vse upravičeno različne poglede. Prej ali slej bo treba narediti popravni izpit. Ni namreč mogoče mimo dejstva, da priložnostno delo obstaja, opravljajo ga zaposleni, upokoenci, brezposelni, dijaki, študentje in drugi. Solidno pa je urejeno le za študente; uresničuje se po specializiranih posrednikih, obstajajo evidence, pravila plačevanja, obdavčitve in druga pravila, ki pomenijo določeno organizirano varnost za delojemalca, delodajalca in državo. Za vse druge kategorije tega ni,« je razmišljal in dodal, da se zato v agencijah za zaposlovanje za zdaj s priložnostnim delom, ki ni za študente, ne ukvarjajo. Ne vedo namreč, kaj bi smeli in česa ne, kakšna je varnost pred zlorabami in podobno.

Vendar pa oboji, delodajalci in delojemalci, povprašujejo po priložnostnem delu, denimo po pomoči v gospodinjstvih, kratkotrajnem

delu v podjetjih, v kmetijstvu, kot tudi po zahtevnejšem (pomoč starejšim in bolnim, varovanje otrok, organizacija in izvajanje prireditev, vnosi podatkov v računalnik in podobno). »Ljudje ponujajo tisto, kar znajo, uporabniki tisto, kar potrebujejo. Meja ni,« je dejal.

Pri zaposlitvenih agencijah poleg rešitve s študenti delodajalcem izjemoma ponudijočasno zaposlene delavce. »Željam brezposelnih, upokoencev, redno zaposlenih in drugih zainteresiranih skupin pa ne moremo ustreči. Podlag za takšno posredovanje žal ni. Agencija lahko posreduje študenta s statusom in delavca, ki pa ga mora prej pri sebi zaposliti,« je povedal Šket.

Najhitreje odzivni študenti in upokoenci

V kategorijo priložnostnega dela bi lahko uvrstili statiranje. Pri Kent kastingu potrebujejo statiste za oglase, filme in videospote v povprečju dvakrat na mesec. Honorar, ki v povprečju znaša 55 evrov bruto za dan snemanja (delo zajema od štiri do 12 ur; poskrbijo še za prevoz, pijačo in hrano), izplačajo po študentski napotnici ali avtorski pogodbi. V pretelčnosti so poskrbeli za statiste pri filmski uspešnici *Petelinji zajtrk*, letos pa je bil največji projekt, pri katerem so

sodelovali, *Čefurji raus*, za katerega so zbrali 250 statistov. »Iskati jih začnemo približno teden dni pred snemanjem. Najhitreje se odzivajo študentje in upokoenci, ki so tudi časovno najbolj prilagodljivi. Najtežje je najti pripadnike drugih ras, denimo Afroameričane, mulate, Azijce,« je postopek izbiranja opisala Alenka Krč, kasting menedžerka pri podjetju.

Ko naročnik naznani, da potrebuje statiste, sogovornica začne iskati. »Če jih potrebujejo sto v kratkem času, objavim oglas na facebooku in še na kakšnem portalu. Sicer pa najprej pregledam in preverim našo bazo. Rada namreč dolgoročno sodelujem z ljudmi. Vsekakor so vedno dobrodošle tudi nove prijave, ki jih prejemo po elektronski pošti,« je povedala.

Kaj je tisto, kar pretehta pri izboru? »Najpogosteje stopim v stik s tistimi, s katerimi dobro sodelujemo. Pretehta zanesljivost statistov. Zelo pomembno je, da upoštevajo navodila,« je poudarila in dodala, da ima zadnjo besedo pri izboru vendarle režiser: »Pove, koliko in kakšne profile potrebuje. Jaz poskrbim za nabor. Če jih potrebuje 30, jih poiščem 50, da ima dovolj veliko bazo za izbor. On je tisti, ki na koncu potrdi, kdo bo statiral.«

Diplomanti v fokusni skupini

Karierni center Univerze v Ljubljani bo na petih srečanjih fokusne skupine Diplomant pomagal mladim, ki so končali študij, pri iskanju zaposlitve. Udeleženci – razdeljeni bodo v dve skupini, v eni bodo predstavniki naravoslovnih in tehničnih ved, v drugi družboslovja in humanističnih ved – bodo izmenjavali izkušnje pri iskanju dela, razpravljali o predstavitvah delodajalcu, sestavili zaposlitveni načrt, simulirali zaposlitveni pogovor, dobili pripombe na življenjepis in informacije o pravicah in obveznostih zakona o delovnih razmerjih. Vsak diplomant bo sodeloval še s kariernim svetovalcem. V skupino se lahko vpišejo tisti, ki so diplomirali pred manj kot enim letom, zaposlitev pa iščejo vsaj tri mesece. Sodelujoči se mora udeležiti vseh petih skupnih srečanj. Uvodno bo 18. septembra. Prijave sprejemajo na kc@uni-lj.si. M. F.

S platenkami do zaslužka

Številnih turistov, ki so preplavili hrvaško obalo, so se razveselili tudi zbiralci povratnih platenk. Na Hrvaškem namreč tistemu, ki vrne izpraznjeno platenko v trgovino, izplačajo 0,50 kune (sedem centov). Po podatkih enega od hrvaških spletnih portalov so najbolj pridni zbiralci platenk na območju Makarske v avgustu zaslužili približno 2600 evrov na dan. Z brskanjem po koših za smeti in plažah od Brele do Gradca je zbiralec za to vsoto moral pospraviti približno 40.000 povratnih platenk. M. F.

Znova slabe novice iz Španije

Avgusta se je na španski zavod za zaposlovanje prijavilo 38.000 ljudi več kot mesec prej, zato je morala država po petih mesecih spet objaviti povišanje stopnje brezposelnosti, ki je že sicer vseskozi blizu 25 odstotkov. Brez dela je 4.625.600 Špancev, kljub temu pa predstavniki oblasti niso preveč pesimistični, kajti prav v tem mesecu se je za več kot 4000 zmanjšalo število mladih brezposelnih (pod 25 let). AP

Alojz Šket

IŠČETE DELO?

Najdite ga z Delom

Mladi, ki ste ravnokar diplomirali, oglasite se na borzadela@delo.si. Podrobneje na zgod.be/sl0014.